

УДК 598.244.2:591.132.1

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШЛУНКА ЛЕЛЕКИ БІЛОГО

Усенко С. І., кандидат ветеринарних наук, доцент

*Національний університет біоресурсів та природокористування України,
м. Київ*

За різноманітністю живлення птахи займають різні екологічні ніші: від зерноїдних до хижих і нектароїдних. Будова їхньої травної системи відображає глибоку морфофункціональну адаптацію до трофічної спеціалізації.

Дослідження морфологічних особливостей шлунка білого лелеки має важливе значення, оскільки дозволяє зрозуміти, як будова травної системи узгоджується з особливостями трофічної спеціалізації птахів. Має прикладне значення для практикуючих спеціалістів галузей: зоології, ветеринарії, орнітології та екології – для оцінки харчових ланцюгів, ролі виду в екосистемі.

Матеріал для дослідження відібрано від 3 голів. Дослідження проводили за класичними методами морфологічних досліджень (Горальський Л.П. та ін. 2015).

Проведеними дослідженнями підтверджено, що шлунок лелеки білого має характерні особливості будови для птахів, як хижого так і змішаного типу живлення. Тобто, він має добре розвинуті залозисту і м'язову частини, що проявляється у морфометричних показниках шлунка. Так, його загальна довжина становить $9,83 \pm 0,11$ см, що становить 10,9% загальної довжини тіла птаха.

Залозиста частина шлунка є продовженням стравоходу і має вигляд короткої веретеноподібної, товстостінної, овальної форми трубки. Лінійні проміри якої становлять: довжина $4,33 \pm 0,08$ см, максимальні висота і ширина відповідно $2,69 \pm 0,04$ см і $2,02 \pm 0,03$ см. Залозиста частина шлунка переходить у м'язову частину проміжною зоною (за міжнародною анатомічною номенклатурою птахів її відносять до залозистої частини (Хомич В.Т. та ін. 2020)). Вона має округлу форму її довжина становить $0,85 \pm 0,03$ см, а діаметр $1,68 \pm 0,03$ см.

М'язова частина шлунка має дископодібну форму, його загальна довжина становить $5,5 \pm 0,04$ см. Лінійні проміри товщини і ширини цієї частини шлунка становлять відповідно $4,1 \pm 0,08$ см і $5,76 \pm 0,02$ см. На бічних поверхнях цієї частини шлунка виявляються добре розвинуті сухожилкові дзеркала, а в краніальній та каудальній частинах однойменні сліпі мішки. У краніальній сліпий мішок відкривається проміжна зона залозистої частини шлунка, а на його правій бічній поверхні починається дванадцятипала кишка.

Стінка шлунка утворена слизовою, м'язовою і серозною оболонками. Слизова оболонка сформована епітелієм, власною і м'язовою (за виключенням м'язової частини шлунка) пластинками та підслизовою основою і формує низькі поздовжні складки.

Мікроструктура стінки частин шлунка дещо відрізняється. Так, в залозистій частині шлунка епітелій слизової оболонки простий циліндричний залозистий, а в м'язовій частині – простий кубічний. Власна пластинка стінки шлунка сформована пухкою волокнистою сполучною тканиною і пронизана численними простими залозами. У м'язовій частині вони продукують секрет, який на поверхні шлунка утворює кутикулу, яка виконує захисну функцію. М'язова пластинка залозистої частини шлунка добре розвинена і представлена пучками поздовжньо орієнтованих гладких м'язових клітин, а у м'язовій частині вона відсутня. Підслизова основа залозистої частини, утворена пухкою волокнистою сполучною тканиною, у ній знаходяться часточки глибоких залоз. Вивідні протоки яких відкриваються на поверхні слизової оболонки сосочками. В ділянці проміжної зони глибокі залози

відсутні. Підслизова основа м'язової частини представлена щільною волокнистою сполучною тканиною.

М'язова оболонка шлунка представлена гладкою м'язовою тканиною, в залозистій частині вона сформована трьома шарами гладких м'язових клітин: внутрішнім косим, середнім циркулярним і зовнішнім поздовжнім. У м'язовій частині масивні пучки міоцитів формують м'язи.

Серозна шлунка представлена пухкою волокнистою сполучною тканиною і зовні вкрита мезотелієм.

Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України

Факультет
ветеринарної
медицини

Міжнародна наукова конференція

«Актуальні питання ветеринарної патології»

приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини
та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора,
заслуженого діяча науки і техніки України,
академіка НААН України

Анатолія Йосиповича Мазуркевича

2–3 жовтня 2025 р.,
м. Київ, факультет ветеринарної медицини НУБіП України

Київ – 2025

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

«Актуальні питання ветеринарної патології» приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НААН України Анатолія Йосиповича Мазуркевича: Міжнародна наукова конференція, м. Київ, Україна, 02-03 жовтня 2025 року: матеріали конференції, Київ, 116 с.

За викладений в тезах матеріал відповідають безпосередньо автори.

Збірник матеріалів конференції є науково-практичним виданням, в якому опубліковано тези доповідей студентів, аспірантів, кандидатів і докторів наук, наукових працівників та практикуючих лікарів факультету ветеринарної медицини та інших підрозділів Національного університету біоресурсів і природокористування України, навчальних і наукових установ України та зарубіжжя. Наукові праці відображають результати досліджень з напрямку ветеринарної медицини та біології.

Збірник матеріалів конференції розрахований на студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, науковців, практикуючих лікарів та всіх, хто цікавиться останніми тенденціями розвитку сучасної науки.

Організаційний комітет з підготовки збірника тез: Цвіліховський М.І., д.біол.н., професор; Голопура С.І., д.вет.н., професор; Малюк М.О., д.вет.н., професор; Куліда М.А., к.вет.н., доцент; «Актуальні питання ветеринарної патології» приурочена 105-річчю факультету ветеринарної медицини та 85-річчю доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка НААН України Анатолія Йосиповича Мазуркевича: Міжнародна наукова конференція, м. Київ, Україна, 02-03 жовтня 2025 року: матеріали конференції, Київ, 116 с.

Відповідальний за випуск: М. О. Малюк

НУБіП України